

In deze factsheet vindt u een overzicht van de stand van zaken van het project COSA. Raadpleeg voor meer informatie www.cosanederland.nl of vraag informatie op via info@cosanederland.nl.

Inleiding

COSA is een in Canada ontwikkelde aanpak gericht op re-integratie van zedendaders. Het voornaamste doel van COSA is: 'geen nieuwe slachtoffers'. Een netwerk van vrijwilligers en professionals zet zich daarvoor in.

Veroordeelde zedendaders (kernleden binnen COSA) keren op den duur weer terug in de samenleving. Als zij sociaal geïsoleerd zijn, is de kans op herhaling van strafbare feiten groter. Vrijwilligers en professionals van COSA ondersteunen gemotiveerde kernleden bij het inperken van het risico op recidive. Door een sociaal netwerk (cirkel) te bieden, door kernleden verantwoordelijk te houden voor hun gedrag en ze daar op aan te spreken. Bovendien letten zij op eventuele signalen van nieuw delictgedrag en bespreken die met het kernlid en de cirkelcoördinator. De cirkels met vrijwilligers worden professioneel opgezet en begeleid door Reclassering Nederland. De landelijke ondersteuning van projecten en de kwaliteitsbewaking ligt bij Circles-NL, een samenwerkingsverband tussen Avans Hogeschool en Reclassering Nederland.

Vrijwilligers & professionals

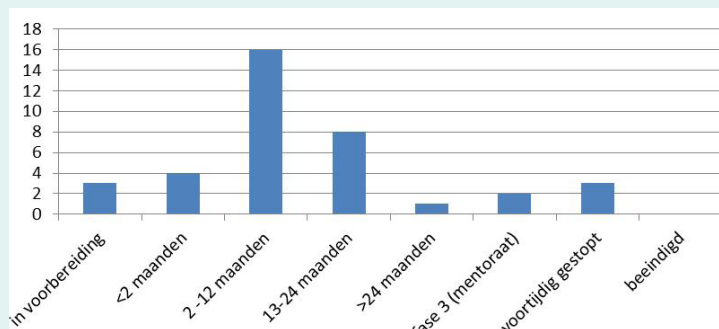
Drie tot vijf vrijwilligers begeleiden één zedendader (de binnencirkel). Een coördinator van Reclassering Nederland begeleidt de vrijwilligers. Bovendien is er ondersteuning door een aantal professionals (de buitencirkel), waaronder een wijkagent en een hulpverlener van de GGZ. De coördinator van de reclassering zorgt voor koppeling tussen de twee cirkels.

Regioprojecten

Vanwege de toenemende vraag naar cirkels wordt al in 2013 - een jaar eerder dan gepland - voorzien in een nagenoeg landelijk dekkend project.

Duur cirkel, n=37

Cirkels

Sinds de start van het project in 2009 zijn (januari 2013) 34 cirkels van start gegaan, drie cirkels verkeren in de opstart-fase. Twee van de 34 cirkels zijn inmiddels overgegaan naar fase 3 (mentoraat). Drie cirkels zijn voortijdig gestopt. Twee daarvan zijn gestopt op initiatief van de cirkelcoördinator, omdat het kernlid niet constructief kon of wilde samenwerken met de vrijwilligers, de andere vanwege recidive en daarop volgende aanhouding en detentie van het kernlid (binnen 2 maanden na de start van de cirkel).

Kernleden

Kernleden kunnen zichzelf aanmelden bij de regiocoördinator of kunnen aangemeld worden via een contactpersoon, vaak is dit hun vaste contactpersoon bij Reclassering Nederland of hun behandelaar. Er gelden een aantal voorwaarden:

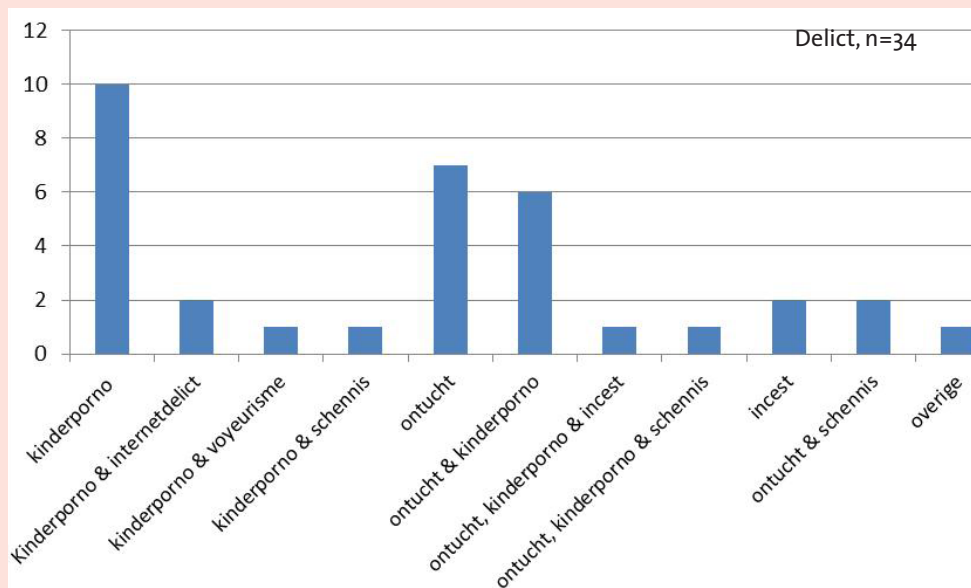
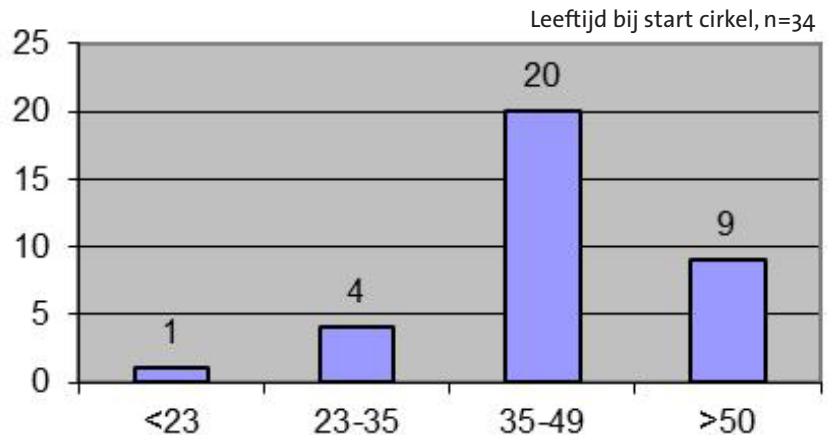
- Er moet sprake zijn van vrijwillige deelname en motivatie om niet meer te recidiveren;
- Het moet gaan om een volwassen zedendelinquent (18+) met een gemiddeld tot hoog recidiverisico bij terugkeer in de samenleving;
- Er moet sprake zijn van een hoge behoefte aan ondersteuning bij de resocialisatie;
- Er moet sprake zijn van een verplicht

reclasseringstoezicht van ten minste een jaar bij de start van een cirkel – hierdoor kunnen de vrijwilligers gedurende ten minste een jaar door een professionele buitencirkel (met juridische interventiemogelijkheden) worden ondersteund;

- Er mag geen sprake zijn van problematiek die de veiligheid van vrijwilligers in gevaar brengt (b.v. ernstige

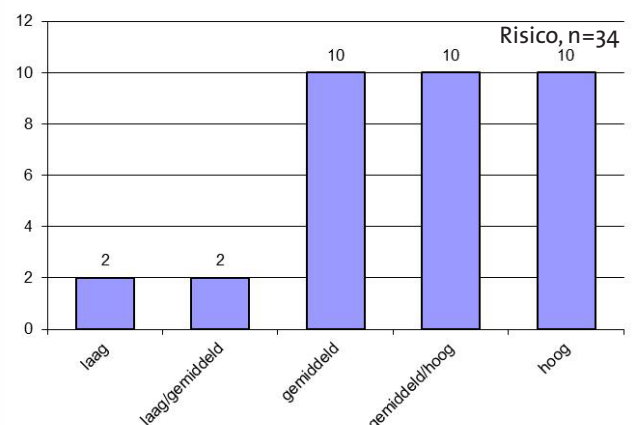
geweldsproblematiek, ernstige antisociale persoonlijkheidsproblematiek);

De huidige kernleden zijn allen man, maar vrouwelijke zedendelinquenten kunnen eveneens in aanmerking komen voor deelname. De leeftijd bij de start van de cirkel varieert, maar de iets oudere kernleden (35+) zijn veruit in de meerderheid.

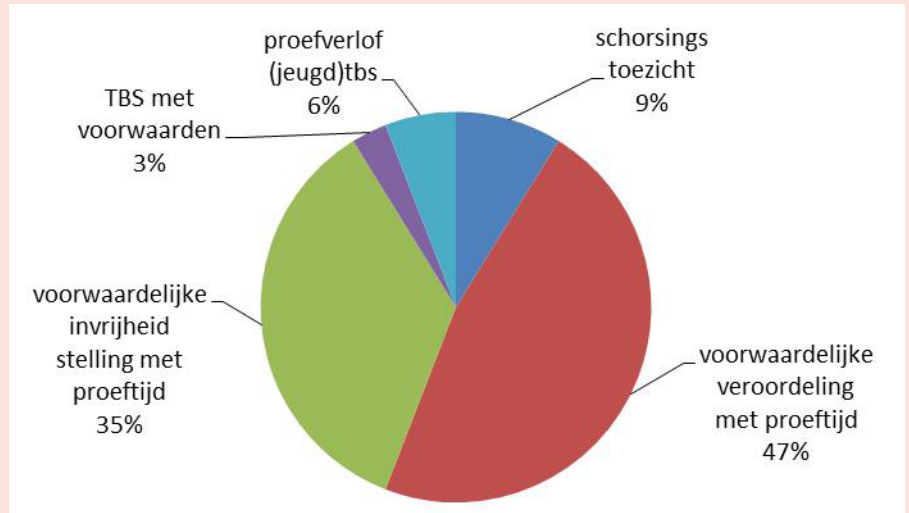
Cirkels staan open voor plegers van zedendelicten, ongeacht het type delict. In de praktijk worden echter tot nu toe alleen plegers van pedoseksuele delicten aangemeld. Negentien van de 34 kernleden (59%) hebben pedoseksuele hands-on delicten (fysiek contact met slachtoffer) gepleegd, vaak in combinatie met het bezit en/of verspreiden van kinderporno. Dertien kernleden (41%) hebben hands-off delicten (geen direct fysiek contact met slachtoffer) gepleegd; in meerderheid betreft het bezit en/of verspreiden van kinderporno, soms in combinatie met andere hands-off delicten.

Het risico op recidive was voor aanvang van de cirkel (op basis van de diagnose-instrumenten RISC en waar aanwezig Static 99) bij 88% van de deelnemers gemiddeld tot hoog. Aangezien de gebruikte instrumenten voor risicotaxatie onvoldoende rekening houden met specifieke en acute risicofactoren is in sommige gevallen (waarbij hiervan sprake was) besloten een kernlid met een lagere risicoinschatting toe te laten tot een cirkel.

Het juridisch kader waarbinnen een kernlid onder verplicht reclasseringstoezicht staat, kan variëren. Bij twee derde van de huidige kernleden gaat het om een verplicht toezicht in het kader van een voorwaardelijke veroordeling of voorwaardelijke invrijheidsstelling.

Justitieel kader bij start cirkel, n=34

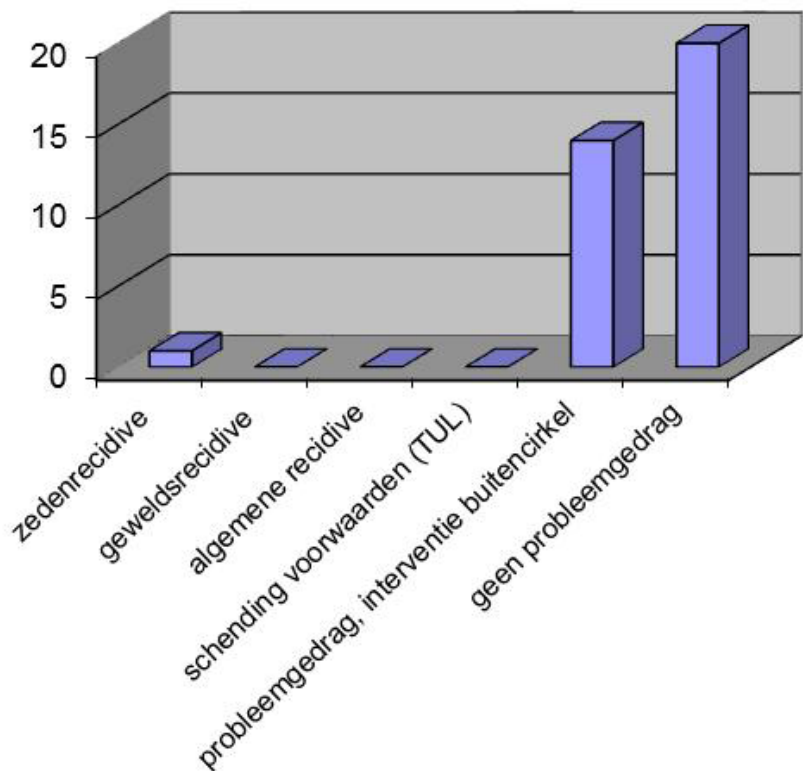

Resultaat cirkels

De verwachting is dat zedendelinquenten, die door een cirkel ondersteund worden, op langere duur een verantwoordelijker leven gaan leiden en afzien van het plegen van delicten. Tot nu toe heeft één van de 34 kernleden (= 3%) gerecidiveerd (aanhouding en voorgeleiding in verband met een zedendelict). Het betrof hier een kernlid dat nog maar kort in een cirkel zat (minder dan 2 maanden). Het delict bestond uit het downloaden van kinderporno. Daarnaast is door een voormalig slachtoffer van één van de kernleden een melding bij de politie gedaan, omdat het kernlid het slachtoffer opnieuw had benaderd en onzedelijk zou hebben betast. Dit was voor het OM geen aanleiding om over te gaan tot strafrechtelijke vervolging of het tenuitvoerleggen van het voorwaardelijk strafdeel. Geen van de kernleden heeft, voor zover bekend, tot nu toe een ander delict gepleegd. In 14 van de 34 cirkels is sprake geweest van een of meerdere probleemgedragingen door het kernlid. Voorbeelden hiervan zijn: toenemend drugsgebruik, het aangaan van een relatie met iemand met kinderen, aanschaf van mobiele internettoegang, extreem terugtrekgedrag etc. Dit is in tien gevallen gesignaleerd door de vrijwilligers en gemeld bij de cirkelcoördinator.

In twee gevallen is dit door de buitencirkel (in dit geval de toezichthouder) gesignaleerd. In drie gevallen is dit gelijktijdig door vrijwilligers en door de professionals gesignaleerd. De buitencirkel heeft hierop passende interventies toegepast, zoals het bespreken van het probleemgedrag in de behandeling, een officiële waarschuwing geven en het melden bij het OM.

Recidive (meerdere mogelijk), n=34

Onderzoek

Sinds 2011 loopt er een onderzoek naar de werking van COSA. Zeventien cirkels worden hierbij vanaf de start gedurende één jaar nauwlettend gevolgd. Kernleden en hun contactpersonen bij Reclassering Nederland vullen daartoe vragenlijsten in over het functioneren van het kernlid. Vrijwilligers evalueren driemaandelijks het risico van het kernlid aan de hand van een gestandaardiseerd formulier (de 'dynamic risk review') en daarnaast worden professionals in de buitencirkels geïnterviewd over hun ervaringen met de cirkel. De dataverzameling loopt tot ca. juli 2013. De vraag die centraal staat: veranderen dynamische risico- en beschermende factoren gedurende de cirkel in positieve zin en zo ja, in hoeverre is dit aan de cirkel toe te schrijven?

Daarnaast loopt er ook een onderzoek naar de impact die COSA heeft op de vrijwilliger. Hiertoe worden sinds begin 2012 nieuwe vrijwilligers gedurende een jaar gevolgd. Ook zij vullen een uitgebreide vragenlijst in, met daarin gestandaardiseerde instrumenten die gezondheid, welzijn, sociale contacten en -competenties en een aantal andere aspecten meten. Ook hiervan loopt de gegevensverzameling tot halverwege 2013. Naast deze langer lopende onderzoeken voeren enkele hbo- en masterstudenten kortdurende onderzoeken uit in het kader van hun afstuderen.

Voor meer informatie: www.cosanederland.nl of www.reclassering.nl

Colofon:

Höing, M (2013): Factsheet COSA. Februari 2013. 's Hertogenbosch: Programmabureau Circles NL.
© 2013 Programmabureau Circles-NL (Expertisecentrum Veiligheid Avans Hogeschool en Reclassering Nederland).

Dit document is opgesteld vanuit het Lectoraat Reclassering en Veiligheidsbeleid aan de Avans Hogeschool/Expertisecentrum Veiligheid in opdracht van Reclassering Nederland. COSA is gefinancierd met projectsubsidie van het ministerie van Veiligheid & Justitie

